Aralık 1964 Sayı 18

B u s a y ı d a:

YURDUN SESİ

Aylık dergi

POLİTİKA

EKONOMİ

KÜLTÜR

Ereğli'de mesai 12 saat midir?

Havza ilçesinin Asma mevkiindeki Ereğli Kömür İşletmelerininbakım işlerinde 20 senedir çalışmaktayım. Fakat günde, kanunun tâyin ettiği sekiz saat değil, 12 saat. Fazla mesai ücreti de ödenmediğine göre, yarıresmi bir hüviyeti olan Ereğli Kömür İşletmeleri Müessesesi bir hizmetlisini nasıl böylesine çalıştırır, hakkını vermez, soruyorum.

Mehmet Yazıcı: 348 671 Sicil-*Havza*

★

Almanyaya usta gittim, kazma sallıyorum:

Birinci sınıf inşaat ustası olarak Almanya'da çalışmak maksadiyle İstanbul İş ve İşçi Bulma Kurumuna müracaat ettim. Sanatımın derecesini tesbit için esaslı bir imtihandan geçirdiler. Kazandım. Şimdi burada, sanatımdan daha önemli bir sanata(!) sahip oldum: Allahın günü kazmakürek sallıyorum. İstanbul'un taşı toprağı altın, derler. Avrupa kimbilir ne pırlanta diye torbasını kapan geliyor. Birinci sınıf inşaat ustası İrfan da işte böyle sallıyor kazmayı, daldırıyor küreği. Ne haber?

İ. Aygün: Böblingen, *Batı Almanya*

★

Ayaklarımızı çarıktan kurtaramıyoruz:

Geçen yıl 105 kuruştan Polatlı'dan getirilen tohumluk buğdayı aldık ve ektik. Hasat sonunda 72 kuruştan Ofise sattık. Kiloda 33 kuruş zarar ettik. Geçen yıl 44 kuruştan Süperfosfat gübresi aldık. Bu alım banka kanaliyle olduğu için 8 kuruş fark bindi, bize 52 kuruşa maloldu. Yine geçen yıl kilosu 225 kuruştan ayçiçeği aldık. Hasat sonunda 90 kuruşa sattık. Kilo başına 135 kuruş zararlı çıktık. 1965 yılı için de aynı şekilde cazip(!) teklifler gelmeğe başladı. Müstahsil olarakkârsağlıyamıyoruz, ayaklarımızı çarıktan kurtaramıyoruz.

Fethi Şen: Yeniköy-*Babaeski*

★

Karakol mu, dayakhane mi?

Küçükçekmece'de Karakola girenler haklı veya haksız yere muhakkak dayak yemektedirler. Sanki burası karakol değil de, dayakhanedir, millet tımar edilir. İddiamız doğrudur. Her hangi bir ilgili, günün istenilen saatinde buraya uğrasın, durumu görecektir.

Semt sâkinleri: 16 isim ve imza

★

Copla verem tedavisi:

Tekirdağ Merkez Cezaevinin Verem – Mahkûm paviyonunda cop ile verem tedavi edildiği iddiası doğrudur. Cop tedavisi yüzlerce mahkûma yapılan işkenceden sadece biridir. Altı sene kaldığım cezaevinin müdürü, biz hasta mahkûmlara, «Ciğerinizin birini Allah aldı, diğerini de ben alacağım» demekte ve dediğini yapmaktadır. Cop tedavisini uygulayanlar arasında gardiyan Rıza Şerbetçi ve Halil Düzgün başta gelmektedir. Bir arkadaşımızın intiharına sebep, yediği dayağın tesiridir. Abdullah Taçyıldız adlı bir Malatyalı mahkûm da yediği dayağın tesiri ile çıldırdı.

Bayram Çakmak: Merkez Cezaevinde mahkûm, *Balıkesir*

1964 YILININ BİLÂNÇOSU

Dünyadan kopmuş, uluslararası yaşantının, olayların etkileri dışında değiliz. Hepsi bir yana, Türkiyemiz yıllardır NATO boyunduruğuna koşulmuştur. Halkımız, bu boyunduruğun ağırlığını, bu politikanın ezici sonuçlarını geçtiğimiz yılın olaylariyle daha kesin duymuş, daha seçik görmiye başlamıştır. Natoculuk politikası ekonomik, politik, kültürel yaşantımızı, bağımsızlığımızı, egemenlik haklarımızı, tek sözle milli onurumuzu ve varlığımızı sömürgecilere çiğnetiyor. Geçtiğimiz yılın olayları bu gerçeği daha da somutlaştırmış, belirleştirmiştir. Yepyeni bir gelişmenin, yeni bir dönemin eşiğine gelmekte olduğumuz görülüyor.

Geçen yılın kalburüstü olaylarından biri Kıbrıs meselesidir. Memleket, halk oyu yıl boyunca Kıbrıs olaylariyle çalkalandı. Halkımız aylarca bir harp havası içinde yaşatıldı. Deniz, ordu, hava birliklerimiz aylarca yığınak yaptı. Hükümet, bu savaş hazırlıklarına, bu birliklere her gün 20 milyon lira harcadı. Türk cet uçakları Kıbrısı bombaladı. Bir harp ateşine itilmemize kıl kaldı.

Kıbrıs olayları NATO'nun, Natoculuk politikasının içyüzünü bütün keskinliğiyle ortaya koydu. İngiliz ve Amerikan emperyalistleri Kıbrıs üzerindeki plânlarını, NATO'da kendilerine bir paytak saydıkları Türkiye hükümetinin eliyle yürütmek istiyorlar. İngilizler adadan çıkmamak, Amerikalılar buradaki stratejik üslere konmak amacını güdüyorlar. Emperyalistler, Kıbrıs Cumhuriyetini yoketmek, buradaki demokrasi, ulusal bağımsızlık savaşını ezmek istiyorlar. NATO başları bir yandan Türkiyeyi ateşe iterken, öte yandan Amerika Akdeniz filosunu karşımıza diktiler. İstedikleri plânı Türkiyenin eliyle sağlamak için, Ankarada hükümet devirmesi hazırlıklarına giriştiler. Amerika, kendisinin her dediğini sorgusuz, koşulsuz yapacak bir hükümet istiyordu. Bu hükümeti, memlekette en gerici güçlerin öncülüğünü yapan AP elebaşıları kuracaklardı. AP başlarına, bir «gölge kabine» bile tertipletildi. Bu hükümet devirmesi işini çekip çevirmek için Vaşington – Beyaz Saray –, Türkiyedeki eski Amerikan casusluk servisi şeflerinden general Portur'u Ankaraya gönderdi. Portur, AP başları ile gizli konuşmalar yaptı.

Bütün bu olaylar, Amerikan sömürgecilerine karşı halkımızın duyduğu kini, uzlaşmaz düşmanlığı keskinleştirdi, iyice su yüzüne çıkardı. Bu olaylar Amerikan köleliğine karşı direnişe yeni bir hız verdi. Amerikalılara karşı, Ağustos-Eylül aylarında yapılan gösteriler, Ankarada, İstanbulda, Adanada, İzmirde ve daha başka yerlerde yüzbinlerin ,,Amerikalı defol!» haykırışları, ulusça uyanışın, bağımsızlık için savaşın keskin bir sinyalidir.

Hükümetin Natcculuk politikasının egemenlik haklarımızı kaybettirdiği, yurdumuzu korkunç uçurumlara doğru sürüklediği hiçbir şeyle örtülemez bir gerçek oldu. Yurdumuzda Natcculuk politikasına, Amerikan ağalığına karşı yığınlar arasından gelen direnmenin açık biçimler alması, dış politikada Atatürkün bağımsızlık ilkalerini yürütmek ülküsünü kuvvetlendirdi. Dış politikanın değişmesi zorunluğu, kendisini, egemen çevrelere, hükümet katlarına kadar dayattı. Bu zorunluk altında, hükümet, komşularımızla, özellikle Sovyetler Birliğiyle ilişkilerimizin yeni baştan düzenlenmesine doğru, zayıf ve titrek de olsa, bir adım atar oldu. Bu yeni gelişmeyle bağlı önemli, olumlu bir şey daha oldu: Hükümet, tutturageldiği Kıbrısı «bölüşme», Türkiyeye katma, adayı ona buna peşkeş çekme direnmelerinden vazgeçmek zorunda kaldı. Kıbrısın bağımsızlığından, toprak bütünlüğünden, Kıbrıs olaylarının barışçı yollarla çüzülmesinden yana olduğunu tanıdı. Bu tanıma, Türk-Sovyet ortak bildirisinde resmen ifadesini buldu. Bu olay halkımızın bir başarısıdır. Başarının sağlama bağlanması, halkın, bütün ilerici güçlerin hükümet üzerinde etki yapmasiyle, hükümeti verdiği sözü yerine getirmeye zorlamalariyle mümkündür. Halkımızın ezici çoğunluğu herkesle, özellikle komşularımızla ekonomik, politik, kültürel ilişkilerin yeni baştan, ulusal yararımıza, barış yararına düzenlenmesini istiyor. Atatürkün «cihanda barış» ilkesi başka türlü uygulanamaz.

Yurt içinde gerici güçlere karşı köklü savaş yürütülmedikçe, Anayasanın emrettiği temelli reformlar yapılmadıkça, demokratik gelişmeden yana, barıştan yana, bağımsızlıktan yana olumlu bir değişiklik yapılamaz. Hükümetin düşüklere, azılı gericilere bağış üstüne bağış vermesi, Anayasaya aykırı kanunları kaldırmaması, toprak reformunu bir kenara itmesi, 27 Mayısa, Atatürk ilkelerine, demokratik gelişmeye karşı olan güçleri iyice yüreklendirdi. Bu gerici güçleri AP-nin başını tutanlar yönetiyor. Bunlar Meclis içinde ve dışında Atatürkçülere, karşılarındaki bütün güçlere her araçla saldırıyorlar. AP kongreleri, düşüklerin, azılı gericilerin hükümete gelme, karşılarındakilerden öç alma, çıplak bir diktatora kurma plânlarını iyice ortaya koymuştur. Hükümet devirmesi için, Türkiyedeki Amerikan üslerindeki yabancı birliklerden faydalanmak istedikleri, AP başkanlığından alt teşkilâtlarına gönderilen gizli genelgede yazılıdır. Gene, hükümet devirmesinde Amerikanın yardımını sağlamak için, AP başlarından Sükan ve Demirel Vaşingtona gittiler. Bunlar: «Arkamızda Amerika var. . .», «Amerikadan ayrılamayız . . . Bağımsız politika güdemeyiz . . .» yaygaralariyle döndüler. Böylece, AP elebaşıları kurmak istedikleri faşist diktatoranın kökü dışarda olduğunu açıkladılar.

AP başlarının bu çıkışları halkımızın değişik katlarında, özellikle ordu, gençlik, işçi yığınları arasında sert tepkiler uyandırdı. Bu tepki, Cumhuriyet Halk Partisi içinde de yer buldu. Bu partinin tutucu kanadına, İnönü-Satır koluna karşı bir direnme başladı. Genelkurmay Başkanı Sunay'ın mektubu, ordu içindeki, Halk Partisi içindeki kaynaşmaları, AP-nin faşist bir diktatora kurma hazırlıklarına karşı olan direnmeleri açığa vurdu. Çetin savaşlarla, Anayasayla halkımızın elde etmiş olduğu hakları silip süpürecek olan AP diktatorasına karşı bütün güçlerin elbirliği, sözbirliği etmeleri kaçınılmaz olmuştur. Bunu gerektiren koşullar, geçtiğimiz yıl içinde çok daha olgunlaşmıştır.

1964 ekonomik bunalımın durmadan derinleştiği bir yıl oldu. Geniş yığınların geçim zorlukları çok daha arttı. Vurgun, sömürme, işçi yığınlarını, köylüleri, esnafları, dargelirlileri perişan etti. İşçi sınıfı bu duruma karşı sürekli ve gittikçe daha örgütlü bir savaşa girişmiş bulunuyor. 1964 yılı, yurdun değişik semtlerinde, büyüklü küçüklü grevlerle geçti. Yabancı kumpanyalarda, özellikle Amerikan üslerinde çalışan işçilerin grevleri, gösteri yürüyüşleri, milli onurun uyanması, bağımsizlık ülküsünün kuvvetlenmesi bakımından çok önemlidir. İşçi sınıfı politik yaşantımıza sürekli etki yapmakla kalmıyor, milletçe yürütülen bağımsızlık, demokrasi, barış savaşında en güvenilir bir güç olduğu gerçeğini de ortaya koyuyor. Halkımız için, yurdumuzun geleceği için bu olay sevindiricidir.

1964 yılının bu kalburüstü olaylarını şöyle bir dökümle özetliyebiliriz: 1. Hükümetin dış politikası, sürgit NATOculuk tutumu bütün kötülüklerini, çürüklüğünü daha fazla ortaya koymuştur. Olayların, özellikle halk oyunun etkileri ve baskısı altında, hükümet, memleketin gidişine yön verenler, NATO politikasının yurdumuza karşı oluşunu, Kıbrıs olaylarıyla görmek zorunda kalmışlardır. 2. Hükümetin bağışçılık politikası yüzünden, Anayasanın emrettiği reformları bir kenara atması yüzünden, gerici çevrelerin, padişahçıların, faşistlerin, sömürgecilerle bağlı çevrelerin öncülüğünü yapan AP başları memlekette hükümet devirmesi yolunu izliyorlar. 3. Bu büyük tehlikeye, hükümetin savsaklayıcı davranışlarına karşı değişik halkyığınları, değişik politik örgütler, demokrasinin gelişmesinden yana olan bütün güçler gayretlerini, direnmelerini birleştirmeye çalışıyorlar. Bu direniş, halkımıza gelecek iyi günlerin kapılarını açacaktır.

M. Derince

OLAYLARIN PEŞİNDE

Günlerden 18 Kasım Çarşamba. Sabah gazetelerini okuyanların gözü, Genel Kurmay Başkanı Sunayın iri puntolarla yazılmış cümlelerine takıldı. Halkımızın dertlerini bilen ve ordumuzun istediğini dile getirmek zorunda kalan Sunay, Anayasanın çiğnendiğini söylüyor ve ilâve ediyordu: «Türk ordusuna dil uzatanlar ve Anayasayı tanımıyanlar hakkında tahkikat açılmalıdır!»

Biriken olayları ancak patlak verdikleri vakit birdenbire görenler için bu haber olağanüstü bir heyecanla okunmuştu. Ama olayları yakından izliyen ve sebepleriyle görenlerde ise, Sunayın ihtar mektubunun bir hayli gecikmiş olduğu inancı vardı. Fakat yine de önemliydi ve etkisi olabilecek bir mektuptu. Netekim, daha o gün, özellikle AP çevrelerinde gözle görülür bir telâş başladı. Aylardan beri orduya, hükümete, Meclise, Anayasa rejimine, reformlara,

gençliğe, halkın dertlerini dile getiren yazarlara. Atatürkçülere saldıran AP yöneticileri, «eğer aramızda suçlular varsa, cezalarını görmelidirler» demeğe başladılar. Ama öte yandan ne yapmak istedikleri de meydandaydı. Dışarıya karşı hafiften bir ağız değiştirmek ve bu gibi hallerde oynanagelen oyuna yeniden başlamak. Yani «memlekete huzur getirici» tepe konuşmalarına dalmak, galeyan halindeki kamu oyunu oyalamak ve işleri pamuk ipliğine bağlıyarak gene eski bildiklerini okumak . . .

AP yöneticilerinin bu oyununa iktidardaki CHP-nin sağcı kanadı bile bile lâdes dedi. Çünkü, işin aslında, onlar da belli ölçüde suça karışmıştı. İntikam hırsıyla gözü dönmüş AP-deki gericiler, Atatürk ve Anayasa düşmanları suç üstüne suç işlerken, hükümet bunlara seyirci kalmış, suçlulara daha da ileri gitmeleri için meydan vermişti. Kanunları uygulamamıştı. Daha da önemlisi, Anayasanın emrettiği temel reformlara bir türlü yanaşmamıştı. Temel reformlar Anayasanın emrince yapılsaydı, AP intikamcılarının bu derece azıtmasına ne imkân, ne de yol verilirdi. Meselâ hükümet toprak reformunu kuşa çevirmeseydi, AP yöneticileri bu reformun lüzumsuzluğunu, bu reformu istiyenlerin vatan haini olduğunu açıkça iddiaya cesaret edemezlerdi; iktidara gelirlerse, değil topraksızlara toprak vermek, tam tersine ağalığı, yarıcılığı, marabacılığı kanunlara bağlıyarak toprak ağalığı düzenini daha da kuvvetlendireceklerini açıkça ilân edemezlerdi.

Bu gerçekleri önceden görüp söyliyenlere gelişen olaylar hak verdi. Bu yüzden işlerin savsaklanmadan çözülmesini istiyenler gittikçe çoğaldı. Ve bugün sevinçle söylemek gerekir ki, aydınından yazarına, işçisinden üniversitelisine, Atatürkçü subayından milyonlarca köylüsüne, esnafına kadar geniş halk yığınları, artık lâfla peynir gemisi yürümiyeceğini iyice görüp anlamaya başlamışlardır. Bunu açıkça ilân eden gösteriler, 15 Kasımda üniversitelilerin meydanlara dökülmesiyle başladı. Sonra Metal-İş bir bildiri yayınladı. Hızla gelişen olaylar, basın, halkçı yazarlar, Atatürkçü subaylar arasında çok yakından izleniyor, gençliğin, işçilerin istekleri paylaşılıyor, destekleniyordu.

Anayasada yer alan temel reformların gerçekleştirilmesini istiyen zinde güçler bu isteklerinde sonuna kadar ısrar edeceklerini belirtirken, 27 Kasımda AP-nin Genel Kongresi toplandı. Fakat, böyle bir hava içinde toplanan AP Kongresinde ele alınan başlıca meseleler yukarda belirtilen âcil sorunlar değildi. AP-lilerin en büyük derdi, Amerikanın, yerli — yabancı sermayedarların, toprak ağalarının hoşuna gidebilecek ve AP-yi tehlikeli maceralara sürüklemeden iktidara ulaştırabilecek hünerde bir baş seçmekti. Bu baş, Menderesin barajlar kıralı Süleyman Demirel'di. Demirel Kongrede yaptığı konuşmada program ve görüşünü şöyle açıkladı: «Amerikadaki gibi bizde de milyonerlerin sayısını artırmak için yabancı sermaye ve dövize ihtiyaç vardır. En önemeli döviz kaynağımız, yabancı ülkelerde çalışan işçilerimizdir. Yabancı sermayeyi memleketimize çekmek için çıkarılmış olan kanunlar yeterli değildir. Amerikalı ve Batı Almanyalı dostlarımızın bizim hakkımızdaki bazı endişelerini tamamen silmek AP-nin önemle üzerinde duracağı bir meseledir. Bizim için dostlarımızın güvenliği başta gelen bir konudur.» Demirel, milyonlarca köylünün güvenliği ve ölüm-kalım dâvası olan toprak reformu konu-

sunda ise şunları söyledi: «Toprakları köylülere dağıtmak değil, tam tersine büyük çiftlik sahiplerinin topraklarını sağlam hukuki garantilere bağlamak, onları kredi, makina ve malzeme ile desteklemek gerektir.»

Sanayi ve ticaret kollarında da büyük özel işletmelerin her yolla desteklenmesini başlıca amaç edinen AP başları, bu amaç ve programlarını gerçekleştirme yolunda parti üyelerinden gelecek olan tepkileri önlemeyi de Genel Kongrede önemli bir mesele olarak ele aldılar. Partinin tüzüğünde kendi amaçlarına yardım edecek değiştirmeler yaptılar. Parti yöneticilerinin diktasını daha da kuvvetlendirdiler. Kongrede delegelerin birçoğu, parti tüzüğünün faşist maddelerle dolu olduğunu söylediler. Fakat AP başları tüzük tartışmalarını önliyerek, işi oldu bittiye getirdiler. Kongrenin son günü, AP-nin yeni başkanı Demirel il başkanlariyle özel bir görüşme yaptı. Ve onlara bundan sonra orduya, gençliğe, 27 Mayısa, Anayasaya karşı yürütülecek mücadelenin başka taktik ve yollarla devam ettirilmesi talimatını verdi.

Kıbrıs olaylarından sonra, Kasım olayları da, emekçilerin, ilerici, demokratik güçlerle birlikte örgütleşerek savaşması gerektiğini daha açık şekilde ortaya koydu. Halkımızın, demokratik düzeni kurma, Anayasayı tümü ile uygulama savaşı, ister yurt içinde, ister yurt dışında bulunsun, işçilerimizin bu savaşa bütün güçleriyle katılmaları ve savaşmalariyle başarıya ulaşacaktır.

M. Müşküleli

GREVLERİ KISITLAMA ÇABALARI

Anayasanın 47-ci maddesi grev hakkını işçilerin temel hakkı olarak tanıdı. Bu maddeye göre çıkarılan 275 sayılı kanun da, grevin yapılamıyacağı birçok iş kolları saydı. Yine aynı kanunun 21-ci maddesi grevleri kısıtlamak için şu hükmü koydu: «Karar verilmiş veya başlanmış olan kanuni bir grevi, eğer memleket sağlığını veya milli güvenliği bozucu nitelikte ise, Bakanlar Kurulu en çok 30–90 gün süreyle geciktirebilir.»

Bunlardan başka, grevleri kısıtlamak için aynı kanunda çeşitli formüller var. Sendikaların önüne dikilmek istenen bütün bu kanuni formalite engellerini aşıp da haklarını grevle almak istiyen işçilere karşı, jandarma komutanları, polis komiserleri, hattâ vali ve emniyet müdürleri doğrudan doğruya baskı yoluna başvurmaktadırlar. Buna pek çok örnek var. Burada yalnız bir tanesini hatırlatmakla yetinelim: Yapı-İş Sendikasının Ankara Oteli inşaatında yaptığı grevi bozmak ve işçileri tehdit etmekiçin işyerine gelen Ankara Emniyet

Müdürü ile Ankara Vali Muavini aynen şu sözleri söylediler: «Çalışmazsanız, sizi süründürürüz. Biz İçişleri Bakanından kesin emir aldık. Kanun manun tanımayız, ona göre ayağınızı denk alın!» İş bununla da kalmadı. Meclise dilekçe vermeye giden 9 inşaat işçisi tevkif edildi, polis tarafından dövüldü, biri hastanelik edildi. Hattâ baskı o ölçüleri aldı ki, grevci işçilerin üzerine 300 sivil olmak üzere 600 polis sürüldü.

Hükümet, bu cins barbarca baskı yollariyle önlenemiyen grevleri, durdurma, erteleme kararlariyle önlemeye çalışmaktadır. Bilindiği gibi, ATAŞ grevini durdurmakla grevlere karşı düşmanca tutumunu açıklıyan hükümet, en son 50 bin devlet demiryolu işçisinin yapmayı kararlaştırdıkları grevi, önce bir ay, daha sonra da iki ay süreyle durdurarak üç ay geri attı.

Tanınan grev hakkını kullanılmaz hale sokmak için bütün bu yolları deneyen hükümet, tamamen grev düşmanlarının tezlerini kabul etmek üzeredir. Bilindiği gibi, en açık şekilde AP-nin temsil ettiği yabancı şirketler ve onlarla ortaklık kuran patronlar, daha baştan beri, işçiye grev hakkı verilmemesi için direniyorlardı. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerimizde 14 ay süren sıkıyönetim kalktığı günden beri, işçilerin kanunla tanınan grev haklarını kullanmaya başlamaları üzerine, grev düşmanı yerli ve yabancı patronlar çeşitli yollarla hükümete «bu hakkı kanunlaştırmakla işlediğin hatayı düzelt» diye baskı yapmaya başladılar. Morison, Tumpane, Nato soğuk hava depoları, Good-Year gibi yabancı sermayeli işyerlerinde çıkan toplu iş sözleşmesi anlaşmazlıkları ve grevler üzerine, Amerikanın Ankara Elçisi hükümete üstüste sitemlerde bulundu.

Bütün bu gidiş karşısında, bir taraftan işçilere «haklarınızı grevle savunmaktan vazgeçin» diyen hükümet, öte yandan Kemal Satır'ın ağzından şu tehdidi savurdu: «Eğer grevler durmıyacak olursa, çıkartacağımız bir kanunla grev yapmayı daha kısıtlarız!»

Grev düşmanlarının, yerli-yabancı patronlariyle, polisiyle, savcısiyle birlikte giriştikleri bu saldırı karşısında, sendikalar asla pabuç bırakmıyacaklarını gösteriyorlar. Gerçekten de, bugün memleketimizde çok şey değişmiştir. Tehditlerle, baskılarla, mahkemelerle, hapis cezalariyle işçileri haklarını korumadan alıkoymak kolay olmıyacaktır. Yeter ki, grev düşmanları, gerek işçi sendikaları içinde, gerekse demokratik hakları savunan teşkilâtlar içinde satılık adamlar bulamasınlar.

A. Çelik

ECEVİT'İN BATI ALMANYA GEZİSİ VE BATI ALMANYADAKİ İŞÇİLERİMİZİN ANA MESELELERİ

İşçilerimizin çalıştığı Batı ülkelerinden dönen Çalışma Bakanı Ecevit ile. İş ve İşçi Bulma Kurumu Başkanı ve yardımcısı, tertipledikleri basın toplantılarında, dış ülkelerdeki işçilerimizin meziyetlerinden, çalışkanlıklarından, efendiliklerinden uzun uzun bahsettiler. Hattâ Çalışma Bakanı Ecevit işçilerimizin bu meziyetlerinden hiç omazsa bir kısmını Batı Almanyada görüp öğrendiğini söyledi. Çalışma Bakanının işçilerimizi yakından tanımak için Batı Almanyaya gitme lüzumunu bir yana bırakalım ve gerçekleri biraz daha yakından ele alalım. Şüphe yok ki, bütün işçilerimiz sayılan bu meziyetlere sahiptir. Bu «malûmu ilâm» için, Batı Avrupa seyyahatleri tertiplemeye, onbinlerce liralık döviz harcamaya hiç de lüzum yoktu. Böyle bir geziye çıkanların Batı Almanyadaki işçilerimizin ana meselelerini ele almaları ve çözüm yolları aramaları gerekirdi. Zira Batı Almanyadaki işçilerimizin üzerinde durulacak gerçekten de önemli meseleleri var. Ecevit ve arkadaşları bunlardan da bahsetmediler değil. Ama çerez kabilinden. Tercüman meselesi var, keyfi hudut dışı etmeler meselesi var, dil bilmeme meselesi var, dediler. Dediler ama, ele aldıkları bu meselelere belirli bir çözüm bulduklarına dair bir şey söyliyemediler. Bu konuda yalnız yuvarlak lâflarla yetindiler.

Resmi şahsiyetler işçilerimizin dikkatini kendi öz dâvalarından başka yere çekmek için bir taktik daha kullandılar. «Batı Almanyada işçilerimiz arasında gizli yayınlar dağıtılıyor» diye gürültü kopardılar. Ama Batı Almanyada işçilerimizle yaptıkları toplantılarda, işçilerimiz bu gibi yapmacık konulara değinmiyerek kendi öz dâvalarını ortaya koydular. Esasen Batı Almanya hükümeti de, daha evvel Türk Elçiliğine, Türk işçileri arasında Batı Alman kanunlarına aykırı hiçbir faaliyetin tesbit edilemediğini açık bir dille bildirmişi. Bu bakımdan Ecevit ve arkadaşları için evdeki pazar çarşıya uymadı.

Resmi heyetlerin hareket noktası, işçilerimizin esas meselelerine çare bulmak olmadığı için, seyyahat sonunda böyle bir sonucun elde edilemeyeceği de tabii idi. Nasıl ki öyle de oldu. Oysa Türkiye ile Batı Almanya arasında imzalanmış bir iş anlaşması vardı. Bu anlaşmada Türk işçisinin, Batı Alman işçisiyle eşit muamele göreceği ve onun bütün haklarına sahip olacağı yazılı idi. Buna rağmen, işçilerimiz genel olarak Batı Almanya işçisi ile eşit haklara sahip olmamış ve olmamaktadır. Batı Alman patronları ve onların etkisiyle hareket eden polis, idari makamlar, anlaşmadaki bu hükmü alabildiğine çiğnemek fırsat ve imkânlarını kolayca bulabiliyorlar. Meselâ maden bölgelerinde, madencilerimiz bir müddet yardımcı işçi olarak çalışmak zorundadırlar. Çoğu Zonguldaktan gelme usta madenci oldukları halde. Haydi diyelim oraların çalışma şartlarına alışmak için böyle bir geçiş devresine lüzum vardır. Ama madencilerimiz bu yardımcılık devresinde usta işçiler gibi çalıştırılır ve onlardan usta işçilerin randımanı alınır; buna rağmen Alman işçisinin 40 mark civarında olan gündeliğine karşılık kendilerine 24 mark civarında bir ücret verilir. Yardımcılık müddeti bitip de usta işçi olarak çalıştırılırken de madencilerimiz çeşitli yollarla aşağılanıyor ve eşit gündelik alamıyorlar. İşçilerimizin Bate

Alman işçileriyle eşit tutulmadıkları bir gerçektir. Bu eşitsizlik birçok alanda kendini gösteriyor. İşçilerimiz çoğu zaman, mukavele imzaladıkları firmada, patron mukaveleyi çiğnese bile, çalışmak zorunda bırakılıyor. Batı Alman polisi yer yer işçilerimizin pasaportlarına «mukavele ile bağlandığı firmadan başka yerde çalışamaz» anlamına gelen bir stampa vuruyor. Batı Alman patronu da bundan hız alarak işçilerimizi istediği gibi eziyor. Buna dayanamayıp hakkını arıyan işçiler palas-pandıras hudut dışı ediliyor. Ancak kendini savunabilenler kurtuluyor. Bu durumda işçilerimizin Batı Alman işçileriyle eşit hakka sahip olduğundan söz açılabilir mi?

Grev hakkını kullanmada da işçilerimiz çeşitli baskılara uğruyor. İşçilerimizin meskenlerini yer yer toplama kamplarından ayırmak zor oluyor. Baraka olsun, modern yurtlar olsun, meskenler telörgülerle çevrilmiştir. Polis bozması kapıcılar gireni çıkanı kontrol eder. Hattâ yer yer, kapıcılar, bir ziyaretçinin içeri girmesine engel olurlar.

Batı Alman patronları işçilerimizi sömürme ve baskı altında tutma işinde tercümanlardan da alabildiğine faydalanıyorlar. İşçilerimizin dâvalarını samimiyetle savunan tercümanları yaşatmazlar. Btnun içindir ki, sütü temiz namuslu tercümanlarımız çok zor şartlar altında çalışmaktadırlar. Ne yazık ki, tercümanların çoğu işverene hizmet ediyor; çünkü onun aylıklı memurudur. Oysa patron, tercüman maaşını sendikaların aracılığı ile ödemek zorunda bırakılsa, tercümanları da sendikalar tâyin etse, işçilerimiz rahat bir soluk alır, haklarını kolay kolay kaptırmazlar. İtalyan sendikaları tercüman derdinde böyle bir çözüm yolu bulmuşlardır. Ecevit Çalışma Bakanı sıfatiyle işçilerimizin tercüman meselesine ve öteki ana dâvalarına çözüm yolları bulabilirdi. Yapmadı. Bunun için Ecevidin Batı Almanya seyyahatine dağ fare doğurdu demek hiç de yersiz olmaz.

Üsküdarlı

BASINDAN YAPRAKLAR

Jandarma Komutanından tekmeyi yedikçe köylü bağırıyordu

. . . 10 yıldan beri süregelen toprak anlaşmazlığı ölümlerle devam ediyordu. Köylerinden atılıp ellerinden toprakları alınan köylüler nihayet Musikan köyüne bir saat ötedeki kayalık arazide ev yapmak istemişler, ağa bunlara karşı koymuş, ve jandarmalarla Haraba denilen bu yere giderken silâhlı çatışma başlamıştı.

Musikan köyüne reportaj yapmak için geldiğimi söyleyince, Jandarma Komutanı: «Daha iyi şeyler göreceksin» cevabını verdi. Olaylara sebebiyet verdiği iddia edilen Musikan'lı ağa'yı yanına çağıran Komutan, ona bazı talimat verdi ve «Tam dediğim saatte harekete geçeceksiniz, şimdi çoluk çocuğu evlerden alın!» dedi.

Musikanlı ağa ve adamları, Haraba'daki köye silâhlı hücuma geçecekler . . . Jandarmalara ateş açılmaması için de «misafir» kadınlar, çocuklar öne sürülecekti!

Bir kamyon dolusu köylü Musikan köyüne geldi . . . Kamyonlarına el kondu ve jandarmalar bindirildi. Yola koyulduk. Bir süre sonra Ağaçhan köyüne gelindi. Komutan, «ne kadar kadın, çocuk varsa al getir» dedi. Bir ihtiyar kadın, kucağında minicik çocuklu bir kadın, 8–12 yaşlarında iki çocuk ve iki ihtiyar erkek geldi. Korkudan titriyorlardı. Komutan bunlar için «benim misafirim» diyordu. Misafirler kamyona bindirildi. Hareket ettik. Araçlarla gidilmez olunca, inildi. Dağlar, bayırlar aşıp sıkı bir yürüyüşle Miyalan köyüne girdik. Jandarmalar, Komutanın emriyle yeni «misafirler» bulmak üzere evlere dağıldı. Götürülen kadınların çocukları arkamızdan feryat ederek ağlıyordu. Kadınlar arkada kaldıkça, «yürüyün lan» diye komutlar veriliyordu . . .

Üç saat sürdü bu cebrî yürüyüş. Haraba mezraının hemen yanına gelmiştik. Komutan «tedbiri» açıkladı. Bir müfreze Haraba'yı sağdan saracaktı. Komutan, nutkunda «şehit» bile olunacağından söz ediyordu . . .

«Misafir» köylüler, Komutana bu kadar tedbire gerek olmadığını, müsaade ederse, kendilerinin gidip işi halledeceklerini söylüyorlardı. Dinleyen olmadı . . .

Jandarmalara ateş açılmaması için «misafir» kadınlar, çocuklar öne sürüldü! Ama ya açılsaydı? . . .

Onbaşı ve erler harap taş yığını evin önündelerdi. Karşı durulmamıştı . . . Evden çıkan köylüler komutana doğru ilerlediler. Köylülerden birinin suratında bir tokat patladı. Tokat, yumruk ve küfür, makinelitüfek gibi işliyordu. Adam bir an dengesini kaybetti, yere yuvarlandı. Komutan bu kelli tekmeyle girişmişti köylüye! Köylü yerlerde yuvarlanıyor, böğürüyor, bağırıyordu. Komutan: «Sus ulan, seni gebertirim» deyince, şu cevabı veriyordu: «Öldür . . öldür . . . Böylesine yaşamaktansa, ölmek iyidir!»

Kadınlar, ellerinde taşlar göğüslerine vura vura ağıta başlamışlardı. Ağa'ya, zulme, fukaralığa kahrediyorlardı . . . Bunlar uzaklaştırılıp başlarına nöbetçiler dikildi.

Komutan «ulan sopa getirin!» diye bağırıyordu. İki kalın meşe dalı getirildi. Mezraın 12 erkeği Komutanın karşısına dizildi, sonra çökertildi . . .

Olacakları görmemek için yürümeğe başladım . . .

(7 Kasım, Cumhuriyet — F. Oğyam.)

★

Çelimsiz Osmanlar ve Camgözlere karşı koymak

. . . Bu bir çelimsiz Osman'dır. Küçükken de böyleydi. Kendi kendine verdi bu adı. Babası bir ağanın yanında ırgat. Çelimsiz Osman bir ahırda açıyor hayata gözlerini. Oyuncakları hayvanlar, dünyası ahır. Büyüyor Osman hastalıklar, pislik ve yoksulluk içinde. Babası birkaç yıl sonra çekip gidiyor bu dünyadan. Anası el kapılarına gidiyor. Osman da İstanbula balıkçıların yanına . . .

Balıkçılık sağlam adamın işi. Oysa Osman zayıftır, hastalıklıdır, güçsüzdür. Balıkçılar acırlar Osmana, «sen bir fabrikada çalış, denize dayanamazsın!» derler. Osmanı bir mensucat fabrikasına sokarlar. Yıl 1935. Okul yüzü görmez Osman. Okuma yazmayı kendi kendine öğrenir.

Çelimsiz Osman nasıl bilince erecek? Hayatın tokatlarını yiye yiye . . . Fabrikada işçiler patrondan bir kuruş zam isterler. Patron vermez bu zammı. İşçiler işi bırakır. Patron «bu grevdir» der. «Grev yapmak vatan hainliğidir» der. Çelimsiz Osman da bir kuruş fazla almak istiyenlerle beraber. Grevcileri yakalarlar, bir yerlere götürürler. Çelimsiz Osman yediği dayaklarla çok şeyler duyar, öğrenir.

Yıllar geçer. Çelimsiz Osman emekçilerin dayanışmasının, örgütleşmesinin gereğine inanır. Üretim araçları ile emekçi arasındaki yakınlığın bilincine varır. Üretim araçları işçinin olmalıdır ki, istedikleri an onu sevgili makinasından koparıp atamasınlar. Toplumculuğa, toplumsal devletçiliğe bağlanır Çelimsiz Osman, işçi örgütlerine girer, yöneticilerden biri olur.

Ben, Çelimsiz Osmanı, İşçi Partisi üyesi kişiliğiyle karşıma çıktığı Kongre kürsüsünde tanıdım. Çok parti kongreleri gördüm. Çok konuşucu dinledim. Acıklı konuşanlar da vardı. Bağırıp çağıranlar da. Osman ne acındırdı, ne bağırıp çağırdı. Bir hayatı, kendi hayatını olduğu gibi çiziverdi. Yetti bu kadarı. Osmanın öyküsü milyonlar arasında bir tekidir. Osman bizimdir. Bir daha unutamazsınız onu. Böyle kişiler, kısacık hayatları bittikten sonra da «örnek» kişi halinde anlamlarını sürdürürler.

Osmanı dinlediğim kongrede birçok ilginç kişi konuştu. Daha önce izlediğim diğer parti kongrelerinde konuşulanlara hiç benzemiyen sözler söylediler. Özel çıkarlar değil, toplumun çıkarları söz konusuydu. Bu, öteki partilerin kongrelerinde duyulmıyan bir şeydi. Genellikle özel çıkarlardı söz konusu edilenler orada. Oysa İşçi Partisi kongresinde yanlız fikirler, gerçekler konuşuldu. Parti kongrelerini dikkatle izlemiş bir yazar olarak bunu söylemek bir ödev.

Size Çelimsiz Osmanı tanıtmak istiyorum. Biraz da tanıtabildim sanırım. Ama bir öykü anlattı ki, onu yazmadan geçemiyeceğim. Osman hayatın acı tokatlarına nasıl karşı konulması gerektiğini bu öyküde anlattı:

«Sardalya balıkları, balıkçıların yaktığı ışığa koşarmış yığın halinde. En büyük düşmanları Camgöz balığı imiş. Sardalyaların çevrelerinde dolaşır durur, saldırmak için uygun zaman gözlermiş. Camgözü gören sardalyalar daha çok birbirlerine yaklaşır, tek bir yığın haline girerlermiş. Derken Camgöz üstelerine atlayıverirmiş. İşte o zaman sardalyalar birdenbire silkiniverirler-

miş, ufacık pulları dökülürmüş suya. Camgözün gözleri pullarla dolarmış. Göremediği için de sardalyalara bir şey yapamazmış.»

Çelimsiz Osman bize de sardalya balıklarından örnek almamızı söylüyor ve diyor ki: «Biz balıkçılar işte bu anı bekleriz yukarda. Camgözün gözleri kör olunca, oltayı attık mı camgözü yakalayıveririz!»

Çelimsiz Osman karşımda duruyor şimdi. Çelimsizlikten kurtulamamış, amma başkalarının çelimsizlikten, güçsüzlükten, yalnızlıktan kurtulması için sosyal örgütleşmenin gerceğine inanmış, toplumcu görüşe içtenlikle bağlanmış.

Nice çelimsizler var bu ülkede. Çelimsizler bir araya gelince çelimsizlikleri kalmaz elbet. Bu birleşmeden toplumun gücü çıkar ortaya. Yenilmez bir güç . . .

(24 Kasım, Vatan – Oktay Akbal.)

YARAMIZA TUTUN, BAĞRIMIZA TAŞ BASTIK

Ankarada otel yapısında işçiler üç haftadır grevde. Şantiye dolayında grev gözcüleri. Yağmur yağıyor. Soğuk. Grev gözcüsünün gözlediği şey, inşaat yerine grev kırıcı sokulmasın, kanunsuz malzeme sokulmasın. Şantiyenin karşısında dikilen polisin sivili ve resmisi de, iki göz bir tabanca namlusuyla grevcileri gözlüyor . . .

8 Aralık günü, patronun yeni anlaştığı işçileri, dokuz kamyon da malzemeyi inşaata sokmak istediler. İşçiler buna engel olmak için karşılarına dikildiler. «Hazır kuvvet» dedikleri 600 polis birden, 320 işçiye cullanıverdi. Coplar işledi. Ve kanunsuz malzeme şantiyeye sokuldu.

Bazı grevciler hemen Meclise doğru koştular. Şikâyet edeceklerdi. Polisler peşlerini bırakmadı. Yine coplar işledi. Grevcilerden Bekir Karagöz'ü kasten çiğnediler. Başından yaralandı. Hemen İşçi Sigortaları Hastanesine kaldırdık. Ama önceden tembihli nöbetçi hekimler yaralıyı almadılar. Evine götürdük. Başı altında saman yastık. Yaralarına tütün, bağrımıza taş bastık.

Dün gece Âşık İhsani yine grevcilerin arasındaydı. Onu, işçilere saz çaldığı için, geçen hafta tutsak ettilerdi. Sonra bırakmak zorunda kaldılar. İhsani «Dün sazımı çiğnetmedim!» dedi. Sazını yine evlât gibi kucakladı. Yanağını yanağına verdi. Dokundu mızraba ve Âşık Veysel'in dilinden inledi:

«Sazım, sazım,
Ben bir Ademoğluyum, sen bir dut dalı,
İnleşir, beraber yapardık balı . . .''»

Ama duyan kim? Grevciler, şu «işçi dostu» hükümete, grevleri zorbalıkla engellemesin diye meram anlatabilseler, şu patron gibi, AP elebaşıları gibi işçi düşmanlariyle başa çıkmak kolaylaşacak.

(Ankara mektubu, 17 Aralık.)

Avrupa gurbetinde

H – Yâr bana bir eğlence medeeet . . .
K – Dara gelmiş hükümet gibi ünliyeceğine, git Amerikalıyı defeeet!
H – Vay Karagözüm, gut morgen, gut morgen . . .
K – Morga mı, ben gideceğime, ağan gitsin morga erken.
H – Sana Alamanca merhaba diyoruz yahu. İstemiyorsan, haydi afiderzen . . .
K – Affedersem, bir daha dersin.
H – Yok yahu, Alamanca afiderzen, yani hoşçakal demek istedim.
K – Ne çakalı be, Alamanca düşünüp de Türkçe mi sövüyorsun?
H – Nedir bu tersliğin senin Karagöz? Maden ocaklarında dûçar olduğun cebrü istismardaki amansızlıktan mı?
K – Evet, hamamsızlıktan, havasızlıktan ve de ölünün köründen . . .
H – Vah Karagözüm vah, vicdansız patronlar galiba senin asabını germişler.
K – Hesabımı vermişler mi? Onu da tamam vermeden kovuyorlar. Bereket bizim arkadaşlara, Karagözü atarsan işten, biz de çalışmayız, dediler.
H – Dur, sana bir şarkı söyliyeyim de sinirlerin yatışsın. Bunu Alamanyada bizim arkadaşlar düzmüşler: «Alaman, Alaman, Türk gibi işçi bulaman, bulaman . . .»
K – Eksik oğlum bu şarkı. Türk gibi işçi derken iyice anlatmalı: Sudan ucuz, ihraç malı, canlı makine filân demeli . . .
H – Dövizin kaynağı da diyorlar.
K – Bir yanlışın var: Döyüzün kaynağı bizi gurbet ellerde sürünmek zorunda bırakanlardır.
H – Ama Batının borazanları hayatımızı gülpembe göstermek istiyorlar. Sözde o kadar kazanıyormuşuz ki, memlekete otomobil bile göndermeye kalkmışız . . .
K – Göndermeye kalkmışızı iyi dedin, zira o kadar hurda ki, hükümet ithaline müsaade etmiyor. Bizde hurda çok, diyor.
H – Siyaset bitpazarında mı?
K – Siyaset pazarındakiler başka, piyasada hurda makine çokmuş.
H – Elbette olur. Milletin rızkından kesip teneke tanklara, toplara ve modası geçmiş uçaklara harcarlarsa . . . Anlaşılan, bazı uzman işçilerimiz mem-

lekete para yerine mal göndermeyi daha hesaplı buluyorlar. Malûm ya, markta iş yok . . .

K – Martta da iş yok, Eylülde de. Bizde işsizlik yıl 12 ay. Yoksa buralarda işimiz neydi?

H – Aslı astarı varsa, hükümetin hurda arabaları memlekete sokmamasının sebebi, şoför vatandaşları himaye imiş . . .

K – «Bu ne sevgi aaah, bu ne ıstırap! . . .»

H – Bu gidişle devlet direksiyonuna bir de şoför geçirirlerse . . .

K – Daha iyi ya, dış politikada hep dikine gitmekten kurtuluruz, virajları daha ustaca dönerler.

H – Aaah, ah, yerli ve yabancı ağaların kalbü hiddetini yumuşatacak bir dernek yok ki . . .

K – Onların kaba etlerini yumuşatacak en müessir değnek, karşılarında arkam kal'em Anayasadır deyip direnmektir.

H – Memlekette tutumumuz bu, ya burada?

K – Burada yerli işçiler patronlarla zıpzıp mı oynuyor sandın? Biz de onlara katılarak patronlara elenseyi çeksek ya . . .

H – Ya patronlar bizi lokavıt ederse?

K – Elbirliği edersek, asıl biz onları nokavıt ederiz.

H – Aaah ah, şu patronların bir türlü dolmıyan ünükleri! Aaah, burada da kuvvetli bir sendıkamız olsa, sen-dıka!

K – Ben de dıkarım o doymak bilmiyen ünüklerini, sen de dıka!

H – Ya bizi üvey evlât gibi gurbetlere atan hükümete, dertlerimizi sigara paketinin arkasına yazıp giden Çalışma Bakanına ne demeli?

K – Onların işimizi tıkırında gösteren demeçlerine de şu şarkıyla cevap vermeli;

Hökümat, hökümat, siyasetin oldu mat
Cabalama hökümat, oynataman gayrı at
Sizde göbek ve gerdan, bizde bel böğür kat kat
Sizde apartımanlar, bizde yer dibi kat kat
Hökümat, hökümat, bizi edemen bedbaht

İmza: Oğul-uşak, ana, avrat
Karagöz ve Hacivat!

H – Yıktın yine perdeyi eyledin viran, varayım sahibine haber vereyim hemaaaan! . . .

CANLI BARİKAT

Gud-Yir grevcilerine

Amerikalı patrona göre, Ankara istediği kadar büyük olsun, Vaşington bildiğini okurmuş. Adam emir vermiş: «İzmit fabrikasındaki hazır malı bu gece kamyonlarla çıkaracaksınız. Ne pahasına olursa olsun!»

Yirmi beş gündür dayatan grevcilere de Sendikadan Sakallı Rıza haber uçurmuş: «Yatın kamyonların önüne. Bir tek hazır lâstik bile çıkaramasınlar. Okkayla sömürdüklerini dirhemle geri alacağız. Ne pahasına olursa olsun!»

Dört yüz grevciden yüzelli gönüllü çıktı. Fabrika deposundan istasyona inen şosa üzerine ellişerden üç posta olup, yüzer metre arayla yattılar. Naylon ipliğinden işledikleri ve sırt diye ellerinin nasırını geçirdikleri «çelikten sağlam», «yolda bırakmaz» Gud-Yir lâstikleri bakalım kimleri yolda bırakacaktı? Herhalde kanun çiğniyenleri. Evet, ne pahasına olursa olsun . . .

Derken, mal yüklü kamyonlar birinci postaya dayandı. Bu canlı barikatta ses soluk kesilmişti. İçten içe konuşan yalnız direnişin sesiydi: «Kanımız ekilir belki bu yolun toprağına, ama ilk yağmurda canımız biter buradan!»

Alaca karanlıkta sağ ön tekerleği yerdeki ilk canlı takoza dayatacak kadar yaklaşan şoför, kornayı bir iki bağırttıktan sonra, el freniyle arabayı mıhladı.

«Uyudunuz mu lan, ölüsü kandilliler!»

Ses veren olmadı. Farları söndürüp atladı yere.

«Kim bu barikadın çavuşu?»

«Ne var?» dedi yatanlardan bir ses. «Grev komitesi burada!»

Şoför bir kibrit çaktı. Sigarasını yakarken elleri titriyordu.

«Kalk hemşerim. Kim dedi size yoluma kilim olun diye?»

«Bu kilimde elli diken var. Lâstiklerin dayanabilirse geç!»

«Aklın sıra, grevde fabrikadan hazır mal çıkarmakla kanun çiğniyen, adam çiğnetemez sanırsın değil mi?»

«Çiğner de, çiğnetir de belki ama, sonra sen de bu İzmitte adamım diye gezemezsin!»

«Gevezeliği bırak!» dedi şoför. «Benimle lâf aşığı atacağına, kalkın da şu kamyonları boşaltın vakit varken . . .»

Barikat bir kıpırdadı.

«Erkek sözü mü?»

«Benden yana bu kadar. Jandarmalar gelince sizin erkekliğinizi de görürüz. Kumandan Basri beyi patronun bin papele tavladığını da ben mi haber vereyim size? . . .»

Kaybedilecek vakit yoktu. Grevciler daha o dakka kamyonun brandasını açtılar. İndirdikleri lâstikleri elden ele şarampola tekerlemeğe başladılar.

Şoför, tekerleğin önünde hâlâ takoz gibi yatana yanaştı. Ayağıyla şöyle bir dürttü.

«Hey hemşerim, ne yapıyorsun?»

Yerdeki sarındığı oluklu ambalâj kâğıtlarının içinde öbür yanına dönerken homurdandı:

«Çalışma barışı yapıyoruz!»

«Ne demek o?»

«Geçen gün sessiz yürüdük, şimdi de sessizce yatıyoruz işte. Bozma rahatımı, tam siperdeyim . . .»

«Korna çaldık, sağır mısın?»

«Zurna bekliyorum ben, korna değil. Patron saat başına yetmiş kuruş katsın gündeliklere, yılda yirmi gün ücretli izin üstüne sözleşme de imzalansın, davul güm desin, zurna düt desin, de ondan sonra gel kaldır beni!»

«Kalk oğlum, yatmakla kamyon durdurulmaz.»

«Fransızın kızı silâh treni bile durdurmuş demiyoluna yatmakla. O kitaptan haberin var mı senin?»

«Orası Fransa . . .»

«Eh, burası da Patagonya değil!»

«Kalk oğlum. Bana Şeytan Osman demişler. Şimdi karanlıkta defterimden okuyaman ama, ezberden sayabilirim sana: Şimdiye kadar dört adam, sekiz kadın, üç çocuk, kırk tavuk, bir sürü de tavşan çiğnemişim!»

«Öyleyse, git de Amerikan ordusuna barış gönüllüsü yazıl!»

«Bana bak, adın ne senin?»

«Zordoğan . . .»

«Lan madem zor doğdun, kolay ölmesene . . .İş Bulma Kurumu değilim ben, Almanaya bilet kesmiyorum.»

«Adamsan, bizimle bir ol da, şu patrona bir Vaşington bileti keselim . . .»

Ötekiler nerdeyse son lâstikleri indiriyorlardı. Şoförün artık sesi gülüyordu.

«Benden günah gitti.» dedi. «Yalnız şunu bil ki, kazara boynundan geçersem, kafandan ayaklarına doğru telgrafın telefonun kesilir. Sırtından geçersem, Gud-Yir hacamatı olmuş gibi rahatlarsın. Boylamasına ezersem seni, valla billâ işçi fosiline döndüğünün resmidir!»

Yerdeki bir kere daha yan değiştirdi. Bu sırada posta çavuşunun sesi duyuldu:

«Şeytan Osman, biz işimizi bitirdik, artık yolun açık . . .»

«Ne açığı birader, şu takoza meram anlatın da gidelim!»

Arkadaşları Zordoğanı kucaklayıp kaldırdılar. Mal boşaltılmış olsa da, o dayatıyordu hâlâ:

«Ne pahasına olursa olsun, kamyonlar geçmiyecek!»

«Tövbe yarabbi!» dedi şoför. «Bize de öyle emir verdiler ama, işte lâstikleri bırakma pahasına geçiyoruz anam babam. Lâf aramızda, bize de yüzer papel koklattılar. Yüz papel, domuzdan yüz kıl. Şimdi aldığımız elli kâat avansa senin inadın yüzünden boykot mu çekelim? . . .»

Boş kamyonlar geçti. Çok geçmeden, Albay Basri'nin jandarmaları ağıla giren kurt sürüsü gibi birinci postaya çullandılar. Şarampola yığılı lâstikleri ilk gören jandarma bağırdı:

«Ula bu lâstikler ne, gudyir mi?»

Zordoğan cevap verdi:

«Hayır, dutyir, pohyir! . . .»

Sonra olanlar oldu. On dört grevciyi alıp götürdüler. Zordoğan da aralarındaydı. Süngü önünde karakola götürülürken, içini dışını güçlü bir buluşun şavkı aydınlatıyordu: «Yıllık izni alınca hemen köye gidip, şu ağanın üstüne oturduğu baba toprağına da bir güzel yatmalı . . .»

F. E.

ŞİİR KÖŞESİ

Fazıl Hüsnü Dağlarca

DAYAK

İster misin, ellerimizi birleştirelim,
Sen iki vur, ben iki daha.
Çalmış mı,
Emmiş mi alınterini ulusunun,
Sen dört vur, ben dört daha.

Gemi seçmeye mi gitmiş 20 kişi, çay bulmaya mı yollanmış 30 kişi,
Dışbakan olmuş da yüzde mi almış.
– Saçı bitmedik çocuklarım açken kerpiç köylerde,
Bebek kızlarım gecelerce aklığını satarken –
Sen yedi vur, ben yedi daha.

Ha, ister misin ellerimizi birleştirelim,
Değeri 8-ken, 208-e mi vermiş bir tabak fasulyayı,
Dilekçeni görür görmez, deve boynunu sallamış, 500 mü koparmış senden,
Saylav seçilmiş de geleceğine yatırım mı yapmış, devrimi çiğniyerek,
Sen dokuz vur, ben dokuz daha.

★

Hasan Kalender

OLUŞ

Çatırdayan bir ocak sesi duyularımda
Mevsim geldi çattı, ezim ezim yüreğim
Bırakın sarık sarmayı başıma
Ayağım yalın.

*

Aydın Aydemir

AĞLAR ÇOCUK, AĞLAR ANADOLUM

Ağlar çocuk, ağlar Anadolum,
Güneş kaynar, buğday tarlası öylesine
Morarmış yüzünde çile,
Ağlar çocuk ağlar
Delicesine!

Yırtık paçavralarda bir deri bir kemik
Ağaç gölgesinde hasret,
Orak tutan, başak çeken ellerin sertliğinde
Ağlar çocuk ağlar
İnlercesine!

Günahsız dudakların titrediği
Arzudur uzanan memeye,
Ağlar çocuk, ağlar Anadolum,
Terkedilmişliğin sağırlığında
Kardeşçesine!

*

Halim Yağcıoğlu

ÇIĞLIK

Bak her şeyin elâlemden senin
Ama hâlâ işin cafcafındasın
Bir gün donun da kalmıyacak giymek için.

Bir gün tüm kapılar kapanacak yüzüne
Tıpkı Ergenekon gibi, tam beşyüz yıl,
Borcun bir deniz, kambur kambur üstüne.

Kim ödiyecek ha, kim uzatacak o zaman elini,
Kim kurtaracak, kemiklerini asalaklardan?
Silkin hele, kalk kardeşim, bul kendini.

Gene Mustafa Kemal'in emrinde birleşelim
Ulusça özgürlük marşıyla başımız dik
Dost görünen düşmanları dehliyelim.

Güler bize dağlar, taşlar, kurtlar, kuşlar
Güneş ufuktan yoksa doğmaz
Uyanalım arkadaşlar!

KÖROĞLU'NUN YURT HABERLERİ

«Ben bir Köroğluyum, köy-kent gezerim, olup bitenlerden hile sezerim.»

Ankara – İçişleri Bakanlığı memlekette ve özellikle Doğu bölgelerinde eşkiyalık olaylarının arttığını açıklamıştır. Bakanlık, yurtta her 577 kişiye bir polis, her 848 kişiye bir jandarma düştüğünü belirtmekte ve bunun daha da arttırılacağını bildirmektedir.

Köroğlu – *Heeey Bolu Beyleri, bir polisin 577 kişiye değil, 577 kişinin bir polise meram anlatacağı düzeni kurmadan, dağa çıkana da engel olamazsınız, dağdakini de indiremezsiniz. Jandarma, ağadan yana oldukça, ağalar köylünün ve hazinenin topraklarını gaspettikçe, ağalık düzeni yıkılmadıkça, dağlarda eşkiya bitmez. Bolu Beyleri varsa, onlara karşı savaşacak Köroğlu da bulunur.*

Çermik – Musikan, Haraba köylerinde, Hacı Kılıç ağa gaspettiği topraklara giren köylüleri işkenceyle göçe zorladı. Kendi adamlarına bir jandarmayı da öldürterek suçu köylülerin üzerine attı ve jandarmayı da onların üzerine sürdü.

Urfa – Viranşehir'in Şurufan köylüleriyle Belediye Başkanı Öztop ağa arasında toprak yüzünden kavga çıktı. Öztop ağa kendi adamlarına silâh dağıttı ve ayrıca jandarmayı da köylülerin üzerine sürdü.

Köroğlu – *Ağanın çaldığı toprağa bir de devlet jandarmasiyle bekçilik eden hükümetin aklına şaşarım. Ağalar, toprağın tapusu namlunun ucunda derse, topraksızların hakkı da yumruğunda olur.*

İstanbul – Limanda demirli Amerikan filosundan Con Teylır adında bir Amerikalı, sarkıntılık ettiği bir genç kızımızı elinden kaçırınca adamakıllı kızdı, cebinde mendil diye taşıdığı küçük bir Türk bayrağını çıkararak burnunu sildi, sonra yere atarak çiğnedi. Polis, bu Amerikalıyı linç etmek istiyen vatandaşların elinden zor kurtardı.

– TUSLOG işçilerinin grevi dolayisiyle Amerikalılar gemileri boşaltmak için kendi askerlerini işe koştular. Bizimkiler bu askerlere engel olmak amaciyle vincin altına bir Türk bayrağı serdiler. Fakat Amerikalılar mal sandıklarını mayna ederek bayrağımızı yırttılar.

Köroğlu – *Artık ağızlarını yırtarak bu küstahları uslandırmalı. Onlara destur veren anlâşmayı da yırtarak, destur verenleri duvara yaslandırmalı!*

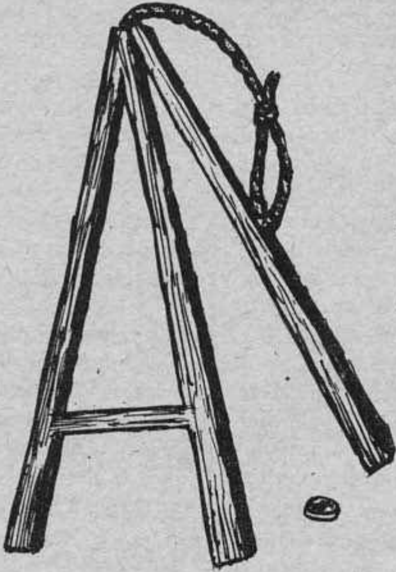
İstanbul – Belediyenin açıkladığına göre, İstanbulda 6956 km. yolun onarılması için 2 milyar liraya ihtiyaç vardır, ve Belediye bu parayı ancak 160 yıl sonra temin edebilecektir.

Köroğlu – *Ben Belediyenin yerinde olsam, memlekette suç işliyen her Amerikalıdan ceza keser, 2 milyar lirayı tezelden doğrulturum.*

İstanbul – Bir ayak rahatlığı ve bakımı enstitüsü açılmış olması dolayısiyle, İngiliz iş adamlarından Scol İstanbula gelerek, ayak rahatlığı ve bakımı malzemesi imal edecek bir fabrika kurmak için temaslara başladı.

Köroğlu – *Aşkolsun hükümete! Baş sağlığını, göz sağlığını, ciğer sağlığını sağlıyamayınca, işi ayağa düşürdü demektir. Eh, buna da ayaklariyle çalışan futbolcular sevinsin!*

TEKERLEME

MASAL MASAL MASA YAŞ

ÜSTÜNDEKİ YENMEZ AŞ

MASAL BAŞINI BAĞLAMIŞ
DÖNE DÖNE AĞLAMIŞ ....

İyi bakın arkadaşlar
İşte intikam âleti,
Böyle bir A ile başlar
AP- cinin adaleti.

Darağacı çiçek açmaz
Onun payandası Dolar,
Tâviz veren gafil en az
Kanıyla kökünü sular.

Fıyatı 50 kuruş